

MEMÒRIA DE LES ACTIVITATS DE L'ACADÈMIA DE JURISPRUDÈNCIA I LEGISLACIÓ DE CATALUNYA DURANT EL CURS 1986-1987

per
JOSEP M. PUIG SALELLAS
Secretari

La solemne sessió inaugural del curs 1986-87 de l'Acadèmia de Jurisprudència i Legislació de Catalunya tingué lloc el dia 13 de març de 1987, a la sala d'actes del Col·legi d'Advocats de Barcelona, integrant-se en la presidència de la sessió el Degà del Col·legi senyor Josep-Maria Antràs i Badia, i el President de l'Audiència Territorial senyor Carles Amigó de Bonet.

L'Acadèmia havia encarregat el corresponent discurs a l'Acadèmic Sr. Miquel Casals i Colldecarrera, en la seva sessió de 22 d'octubre de 1986, i aquest fou efectivament pronunciat en aquella data, essent el seu tema «La fallida en els règims econòmic-matrimonials».

El conferenciant féu avinent com la fallida implica una situació de manca de capacitat que afecta retroactivament a les situacions jurídiques consolidades i a les relacions jurídiques completes, tot indicant que, si bé s'ha estudiat a fons la incidència de la fallida i, més concretament, la seva força expansiva en les relacions particulars, aquest estudi no s'ha dut a terme de manera suficient en allò que fa referència als règims econòmic-matrimonials.

En el si d'aquests, evidentment, cal diferenciar entre els règims de comunitat i els de separació de béns. D'altra banda, s'ha de tenir en compte que l'avantprojecte de Llei Concursal altera profundament el sistema actual, establint un sol procediment aplicable a totes les situacions. Posà de manifest el conferenciant com, en el sistema del Codi Civil, al revés d'allò que succeeix en el Dret italià, la fallida no produeix automàticament la dissolució de la comunitat, per bé que el cònjuge *in bonis* queda legitimat per a sol·licitar-la, en el ben entès que, en realitat, la normativa vigent facilita l'assoliment de la dissolució.

Malgrat tot, el text no permet l'exclusió de béns, de forma que l'expansió de la fallida afecta tots els ganancials, aspecte que, segons el criteri del citat avantprojecte i atesa la generalitat del procediment establert, afectarà tant els comer-

ciants com els no comerciants. Aquesta situació, evidentment, en principi no es produeix en els règims de separació de béns, per bé que el legislador intenta corregir les conseqüències que això implicaria per als creditors, a través de l'aplicació a la fallida del sistema de la presumpció muciana, que és rebuda pel citat avantprojecte amb una retroactivitat d'un any.

* * *

Ultra la sessió inaugural, de referència, l'Acadèmia s'ha reunit tretze vegades més durant el curs, des de la sessió de 22 d'octubre de 1986, fins la de 17 de juny de 1987.

Així com el curs 85-86 estigué especialment ocupat per la redacció d'un text que fou tramès al Departament de Justícia de la Generalitat i que serví com a punt de partida per a la reforma per llei de la successió intestada, de les reserves i de l'article 6 de la Compilació, el curs 86-87 ha estat ocupat per un estudi d'igual finalitat sobre l'eventual reforma de l'actual regulació de les llegendes.

Han estat ponents els acadèmics senyors Robert Follia i Camps i Josep D. Guàrdia i Canela, els quals emeteren sengles informes preliminars en la sessió de 4 de novembre de 1986.

Fou punt de partida de les deliberacions el criteri acordat per l'Acadèmia a finals del curs anterior i, després dels debats ocorreguts en les sessions intermitges, en la de 13 de gener de 1987 quedaren establerts, en principi, uns criteris que foren debatuts en les sessions posteriors, fins que, en la sessió de 17 de març de 1987, les discussions tingudes permeteren als ponents la presentació d'un informe escrit titulat «Bases sobre una eventual reforma de la llegítima», que dugué a l'establiment dels següents acords formals:

1. S'ha de configurar la llegítima com un dret personal, desapareixent l'afecció general de l'article 140 de la Compilació.

2. S'ha de mantenir la quantia del quart, essent llegítimaris, ultra els descendents, els pares.

3. En el cas d'institució d'hereus a favor del cònjuge amb existència de fills, caldrà mantenir la llegítima, amb les següents modalitats:

— No computar en la llegítima l'import de les compres amb pacte de supervivença.

— Considerar la possibilitat que el testador estableixi un ajornament en el pagament de la llegítima.

— Exclusió en el còmput de la vivenda familiar i del seu parament.

4. S'ha d'admetre que el testador estableixi l'ajornament en el pagament de la llegítima també en el cas d'institució dels fills, ádhuc podent dispensar el pagament d'interessos.

5. S'ha d'admetre l'eficàcia de la renúncia onerosa de la llegítima en vida del causant, sempre que el llegitimari sigui major d'edat i es faci en escriptura pública.

Tots els acords es prengueren per unanimitat, llevat el relatiu al manteniment o no de la llegítima en el cas d'institució d'hereu a favor de cònjuge, que es prengué per majoria de vots.

Aquests acords foren completats en la sessió de 28 de abril de 1987, sempre a partir de l'informe elaborat al respecte pels acadèmics senyors Josep D. Guàrdia i Canela i Robert Follia i Camps, amb els següents, presos tots per unanimitat:

1. Mantenir l'actual termini de trenta anys, contemplant aquest com un cas de caducitat.

2. Deixar sense efecte la menció legitimària de l'article 15 de la Llei Hipotecària, mantenint, però, la possibilitat d'anotació preventiva de demanda.

3. No considerar expressament com a imputables a llegítima les despeses extraordinàries d'educació.

4. Admetre el gravàmen de la llegítima amb drets d'usdefruit, ús o habitació a favor del cònjuge.

A partir d'aquí, l'Acadèmia estava en condicions d'establir les reformes concretes pertinents en l'articulat de la Compilació, de forma que, en la reunió de 19 de maig de 1987, s'examinà el text redactat per la comissió designada a l'efecte, integrada pels ponents senyors Josep D. Guàrdia i Canela i Robert Follia i Camps i, a més, pel senyor Josep Maria Puig Salellas, en el qual es conté la proposta de la nova redacció dels articles compresos entre els numerats de 122 i de 144.

En la sessió següent, de 2 de juny de 1987, s'examinaren concretament els articles 122 a 131, ambdós inclusivament, després d'un ampli debat, s'arriba als següents acords:

a) Deixar sobre la taula l'eventual reforma de l'article 122.

b) Introduir en els articles que s'indiquen seguidament, les següents modificacions:

Article 123. — Redactar el primer paràgraf de la següent manera:

«La llegítima no deferida no podrà ésser objecte d'embargament o execució per deutes dels presumptes legitimaris. Quant als pactes sobre la llegítima o la seva renúncia s'estarà a allò que disposa l'article 145».

Article 124. — Introduir l'adverbi «primerament» després de les dues primeres paraules «són legitimaris».

Article 125. — Redactar-lo de la següent manera:

«En cas de morir el causant sense fills ni descendents amb dret a llegítima, seran legitimaris els pares per meitat, però, si un d'ells hagués premort, serà únic legitimari el supervivent».

Article 126. — Suprimir-ne l'actual segon paràgraf.

Article 127. — Suprimir-ne la part final, és a dir:

«O els descendents d'aquests, en les circumstàncies indicades a l'article anterior».

Article 128. — Suprimir en el primer paràgraf la referència als ascendents i en el segon l'expressió «i també en tindran, si fos el cas, els ascendents d'aquell consort».

Article 130. — Substituir el text «sens perjudici que els fills o descendents del desheretat o declarat indigne, que sigui fill del causant, tinguin el dret que els atribueixen els articles 761 i 857 del Codi Civil», per un segon paràgraf amb el següent text:

«No obstant això, els fills o descendents del desheretat o declarat indigne, que sigui fill del causant, seran legítimaris per dret de representació.»

Article 131. — Introduir en el segon paràgraf, després de la paraula «llevat», l'expressió «de l'usdefruit vidual de referència a l'article 133 i del», continuant el text anterior a partir de les paraules «cas de no haver-n'hi en l'herència».

Tots els acords es prengueren per unanimitat, llevat el relatiu al text de l'article 131, que es prengué amb un vot en contra.

En la sessió de 17 de juny de 1987, la comissió presentà la segona part del seu treball, o sigui l'esborrany dels articles 141 a 146, així com el de l'article 61, el text del qual ve afectat per l'acord pres per l'Acadèmia de no considerar imputable a llegítima la meitat del cònjuge premort en els casos de compres amb pacte de supervivència, proposant, a més, una reconsideració del text previst per l'article 129, que en la redacció aprovada en la sessió anterior, no recull l'exclusió en el còmput de la llegítima de la vivenda familiar i del seu parament, si el cònjuge és l'únic hereu, segons que havia acordat l'Acadèmia; i la reconsideració de les dificultats que existeixin en el previst ajornament del pagament de la llegítima, admès per l'Acadèmia en establir les bases de la reforma.

És en aquest punt que quedaren interromputs els treballs acadèmics sobre el particular, a reprendre el curs següent.

* * *

L'Acadèmia ha modificat alguns articles en els seus Estatuts, sota la ponència de l'acadèmic senyor Josep Maria Vilaseca i Marcet.

Foren modificats, per acords presos en la sessió de 22 d'octubre de 1986, els articles 15, tercer paràgraf; 17, segon paràgraf, 18, 19, 20, 24, 25, 26 i 27 i, conseqüentment, els epígrafs dels capítols III, IV i V.

Cal tenir en compte al respecte que, en la sessió de 27 de gener de 1987, el mateix acadèmic senyor Vilaseca comunicà l'assumpció per la Generalitat, per decret 120/1987, de 9 d'abril, de la seva competència exclusiva en matèria d'Aca-

dèmies, acordant-se tot seguit la tramesa dels Estatuts de l'Acadèmia, en la seva nova redacció, als efectos oportuns.

* * *

Durant la sessió de 10 de febrer de 1987, l'Acadèmia fou informada per l'acadèmic membre de la comissió, senyor Josep D. Guàrdia i Canela dels treballs de la Comissió interdisciplinària que, presidida pel Dr. Moisès Broggi, estudiava la problemàtica relativa a les filiacions assistides.

En la sessió de 19 de maig de 1987, l'acadèmic senyor Josep M. Vilaseca i Marcet informà de la realització d'un inventari de l'arxiu de l'Acadèmia, del contingut del qual féu una explicació.

En la sessió de 18 de novembre de 1987, l'Acadèmia prengué nota d'una comunicació del jutge de districte número 3 dels de Barcelona, en relació a un procediment de reclamació de quantitat en concepte de lluïsmes, sobre si l'ex vila de Gràcia i, més concretament, l'actual emplaçament del carrer Jaén, s'ubicava en l'anomenat «antic territori enfiteutic de Barcelona», també anomenat «territori de Barcelona, el seu hort i el seu vinyet», que fou degudament evacuada.

En la sessió de 22 d'octubre de 1987, l'Acadèmia fou informada de la designació de l'acadèmic senyor Josep Maria Font i Rius com a professor emèrit de la Universitat de Barcelona, congratulant-se del fet.

D'altra banda, en la sessió de 27 de gener de 1987, l'Acadèmia acordà per unanimitat proposar al mateix senyor Font i Rius per al Premi Príncep d'Astúries, secció de Ciències Socials.

En la sessió de 13 de gener de 1987, el President de l'Acadèmia senyor Josep J. Pintó Ruiz demanà que constés en acta, i així s'acordà per unanimitat, la congratulació de l'Acadèmia amb motiu d'haver complert 90 anys l'acadèmic senyor Raimon Noguera i Guzmàn, circumstància que agrai aquest, fent constar el seu desig que el fet «servís de precedent» per als altres acadèmics.

* * *

Durant el període de vacances, ha mort l'acadèmic senyor Ramon Faus i Esteve, notari il·lustre durant molts anys de Barcelona, tres vegades Degà del seu Col·legi de Notaris, jurista eminent, president que fou de la Comissió Jurídica Assessora de la Generalitat de Catalunya i del Tribunal Superior de la Mitra d'Andorra.

La seva dedicació a les tasques acadèmiques havia estat constant i de primer ordre, i la seva vinculació profunda amb la institució es palesà prou clarament en les seves darreres assistències, assegut en una cadira de rodes, a causa de la seva malaltia.

Aquest fet, fou apreciat per l'Acadèmia, segons que recull l'acta de la sessió

de 22 d'octubre de 1986, segons la qual, «oberta la sessió, el President es congratula de la presència a la mateixa de l'acadèmic senyor Ramon Faus i Esteve, en una actitud que, atesa la seva salut, posa de manifest el seu gran interès pels treballs de l'Acadèmia. S'acorda per unanimitat que consti en acta el reconeixement d'aquesta per l'actitud del senyor Faus».

El President féu la comunicació reglamentària de la seva defunció en la primera sessió d'aquest curs, el dia 27 d'octubre de 1987 i s'encarregà el corresponent discurs necrològic a l'acadèmic senyor Lluís Roca-Sastre i Muncunill, que complí el seu comès en la sessió de 24 de novembre de 1987.